

**Το συγκεκριμένο του απροσδιόριστου και το
μονοσήμαντο της πολυσημίας.**

- Η λειτουργία του μη όντος –

Σε κείμενα Σ. Μπέκετ- Γ. Χειμωνά

Της Χρύσας Βλάχου

Το απροσδιόριστο είναι ενέργημα της σκέψης δίχως τελολογικούς κανόνες κατ' επίφαση άπειρο, δεχόμενο πολλές ερμηνείες με εκτοπισμένα λεκτικά ισότοπα. Το απροσδιόριστο έχει σημείο αναφοράς. Όλες οι ερμηνείες προσπαθούν να σταθεροποιήσουν το περιβάλλον του. Στα κείμενα του Μπέκετ σημείο αναφοράς είναι η σωματική και νοητική αποδέσμευση από τη λειτουργία του όντος. Μια παρεκτόπιση των εν δυνάμει σκέψεων στις όχθες του ρέοντος υλικού για το οποίο αναρωτιόμαστε.

« Πολλά τα φωτεινά μέρη, πολλοί οι πύργοι. Τόσα πολλά σώματα ορατά στην κοίτη.....Είναι φτιαγμένος από νεκρά φύλλα... Είναι ξερά. Νεκρά χωρίς να σαπίζουν. Τρίβονται μάλλον γίνονται σκόνη. Μόλις χωράει έναν. Σ αυτούς δύο ποτέ δεν ανταμώνουν».¹

Ο συγγραφέας δεν ενδιαφέρεται αν θα μείνει το σώμα οριζόντιο, αν θα υπάρξει ανταπόκριση στον ήχο της κίνησης. Γιατί ήχος δεν υπάρχει. Μόνο κίνηση. Υπάρχει το ον και το μη ον που αναδιπλώνεται, καμπουριάζει, λαχανιάζει, θρηνεί και στο τέλος λέει –δεν είμαι εγώ. Είναι το μη ον του απροσδιόριστου, εκείνο που δεν έχει μουσική ούτε φράσεις, που έχει μόνο κίνηση φθαρτή. Που υπάρχει για να απαντά στο ον, στον «οριζόντιο κορμό» για να λέει «είμαι μέσα του» ή «θα το ταΐσω κάθε τι που θα χρειαστεί».

Είναι η σκιά του σώματος που διασαφηνίζει την ύπαρξη. Είναι η κίνηση του σχήματος που δίνει ταυτότητα στο πρωτογενές υλικό.

Στα κείμενα του Χειμωνά η αμφισημία ή η πολυσημία λόγω του ότι δεσμεύει το λεκτικό υποκείμενο σε δύο ή περισσότερους συναφείς όρους δημιουργεί την τάση ώστε να ανακύψει ένα άλλο περιβάλλον, όπου θα απωθούνται οι συστηματικές λεκτικές εξηγήσεις ως προς τα σημεία αναφοράς της.

Αυτό το περιβάλλον εδράζεται σε τόπους αναφοράς που ξεφεύγουν από τα «χωρικά» σημαινόμενα (τούτο και το άλλο-τούτο ή το άλλο –τούτο και τα άλλα). Εκεί διενεργείται μια πόλωση συνειδησιακή –καθαρά ερμηνευτική- που ταυτίζεται με μια ψυχική υπόσταση.

¹ Σ. Μπέκετ :Συριγμοί –σελ.45.

Στα κείμενα του Χειμωνά η δραματικότητα του σώματος και του νου περιφέρεται σε διαδρόμους αναζήτησης και τέλος επικεντρώνεται στη δύναμη των αισθήσεων εξ αιτίας της απειθάρχησης εικόνας των ψυχικών καταστάσεων.

« Η δειλία του αδελφού εμπνέει μια έντρομη αηδία. Οι καταστάσεις των ανθρώπων είναι δαμασμένες. Ο άνθρωπος οφείλεται.....Καταλήγει σ' ένα είδος καταχθόνιας ντροπής.»²

Μια ετερότητα λυτρωτική. Ένα μουντό ξεφύλλισμα τραγουδιού που αφιερώνεται στον άλλον χωρίς να ξέρει την καταγωγή του. Δέχεται την επιρροή του γιατί δεν γνωρίζει καλά από τι είναι φτιαγμένος. Οι πολυσήμαντοι όροι και χαρακτήρες στα κείμενά του συγκλίνουν σε ατέρμονα ταξίδια του ιδίου, του ενός που κλαίει, γελά, πονά, χορεύει και που στο τέλος εμφανίζεται σαν τον βασανισμένο άνθρωπο που η μοναδική δύναμή του είναι οι πληγές του. Αυτές που το όν δεν της εκφράζει αλλά που της παραχωρεί με κίνηση με ήχο και λυγμό στο μη όν. Στα κείμενα του Χειμωνά το μη όν μπορεί να είναι ο θεατής του, ο αναγνώστης του.

«Σ' αυτόν τον ακούραστο θεατή μου χρωστάω ό,τι είμαι και δεν είμαι.»³

Οι συσχετίσεις του ανθρώπινου σώματος και του χαρτιού πάνω στο οποίο καταθέτει ο ποιητής τη ψυχή του είναι άμεσες και εύκολα ταυτίζονται. Η παθητική όψη των πραγμάτων είναι εκείνη που τον ενδιαφέρει και όχι η ενεργητική. Γιατί η ενεργητική έχει πολλές σημασίες η παθητική όμως δείχνει τον άνθρωπο που ονειρεύεται και πονά.

«Να τραβήξω την σακούλα αλλά εκείνη την στιγμή. Άκουσα κάτι σαν λυγμό να βγαίνει πνιχτός μέσα από εκείνο το χαρτί και τότε αισθάνθηκα. Πως ήταν ένα πολύ λυπημένο πλάσμα.»⁴

² Γ. Χειμωνά: Ο αδελφός –σελ.23

³ Γ.Χειμωνά: Ο εχθρός του ποιητή –σελ.12

⁴ Γ.Χειμωνά: Ο εχθρός του ποιητή –σελ.14.